

1.

Olen tutvunud eelnõu, seletuskirja ning Õiguskantsleri 2015. aasta märgukirjaga. Leian, et eelnõu see osa, mis võimaldab kohtutäituril otsustada täitemenetluse peatamise lapse huvidest lähtudes, on vastuolus täitemenetluse formaliseerituse põhimõttega. Samale probleemile on tähelepanu juhtinud ka Õiguskantsler oma märgukirja punktis 40 ning seda vastuolu ei ole eelnõu teiste sätetega kõrvaldatud. Lapse huvide sisuline kaalumine ja suhtluskorra asjakohasuse hindamine kuuluvad kohtu, mitte kohtutäituri pädevusse.

2.

Eelnõu kohaselt võib täitemenetluse peatamise otsustada kohtutäitur kas omal algatusel või kohaliku omavalitsuse (KOV) ettepanekul. Eelduslikult on täituri omal algatusel tehtud täitemenetluse peatamise otsus vaidlustatav üldises korras. Eelnõust nähtub, et KOV-i ettepanek on täiturile üksnes sisend, samas kui otsuse teeb siiski kohtutäitur. Sellest tulenevalt peaks täitemenetluse peatamise otsus olema vaidlustatav ka juhul, kui see tehakse KOV-i ettepanekul. Seletuskirjas ei ole aga selgitatud, miks ei saa KOV-i ettepanekul tehtud täitemenetluse peatamise otsusele kaevata, kuigi selle otsuse teeb täitur.

3.

Täiendavalt tuleks kaaluda, kas on põhjendatud jätta seadusesse **jõu kasutamise võimalus** suhtluskorra lahendi täitmise sunnimeetmena olukorras, kus seda meedet sisuliselt ei rakendata. Siinkohal viitan ka Õiguskantsleri märgukirja punktidele 51–52 , aga iseäranis punktile 59.

4.

Õiguskantsler on oma märgukirjas märkinud järgmist: „Minu hinnangul saab täitemenetlus olla suunatud üksnes vanema vastu, kes õigustamatult takistab lapse suhtlust teise vanemaga. Seega võivad täitemenetluse reguleerida jääda sellised juhtumid, kus on olemas jõustunud kohtulahend suhtluskorra kohta, laps soovib teise vanemaga suhelda, kuid lapsega koos elav vanem takistab õigustamatult suhtlemist teise vanemaga.“

Toetan eeltoodud seisukohta. Ka kehtivas kohtupraktikas on kohus jätnud vanema trahvimata olukorras, kus laps ei soovi teise vanemaga kohtuda ning ei ole tuvastatud, et lapsega koos elav vanem suhtlust õigustamatult takistaks. Sellist praktikat leidub nii maakohtutes kui ka ringkonnakohtutes, kuigi maakohtute praktika ei ole selles küsimuses täielikult ühtne. Eelkõige on selliseid lahendeid tehtud suuremate laste puhul (ligikaudu alates 11. eluaastast), kuna väiksemate laste puhul eeldatakse üldjuhul vanemate suuremat võimet lapse suhtlemist mõjutada.

Leian sarnaselt Õiguskantslerile, et täitemenetluse põhirõhk peaks olema suunatud **vanemale, kes ei täida kohtulahendit**, mitte lapsele. Kui vanem ei täida suhtluskorra

lahendit tahtlikult, tuleks kohtutäituril teha toiminguid vanema suhtes (nt kutsuda vanem vestlusele, selgitada kohustusi ja võimalikke tagajärgi (trahvimist, aresti jne)). Kui vanem seejärel jätkuvalt lahendit ei täida või kui laps keeldub suhtlemisest, peaks edasine hinnang ja otsustus trahvimise või muude meetmete osas kuuluma kohtule.

Leian ühtlasi, et võimaluse korral tuleks vältida lapse kaasamist täitetoimingusse, eelkõige lapse üleandmisele olukorras, kus viibivad konfliktis vanemad ja lapsele võõrad ametiisikud. Selline lapse üleandmise korraldus võib olla lapsele traumeeriv ning süvendada vanematevahelist konflikti. Samuti ei pruugi see soodustada lapse ja lahus elava vanema vaheliste positiivsete suhete kujunemist. Ka Õiguskantsler on oma märgukirjas viidanud, et *„teadusuuringud kinnitavad, et lapsele on kõige kahjustavam vanematevaheline konflikt“*. Alternatiivselt võiks seetõttu kaaluda lahendust, kus lapsega vestleb lastekaitsetöötaja lapsele turvalises keskkonnas ja pingevabas õhkkonnas. Lapse ärakuulamise kohta tuleks koostada protokoll, mis esitatakse koos võimaliku trahvimise avaldusega kohtule.